

Тәмамлык

Эш-хәрәкәт белдерүче сүзгә иярер килгән һәм аның үтәлүенә бәйле предметны, затны күрсәткән иярчен кисәк. Исем яки исем мәгънәсендә килгән сүзләр белән белдерелә, барлык кыек килеш сорауларына һәм бәйләкләр белән килгән сорауларга җавап бирә.

Кемгә?

Кем
хакына?

Кем
белән?

Нәрсә өчен?

Нәрсәгә?

Кемдә?

һ.б.

Кемне?

1. **Туган телдә** (нәрсәдә?) **уку бәхетен** (нәрсәне?)
берни алыштыра алмый. (Ш.Галиев)

2. Халкыбыз **туган ягына** (нәрсәгә?) булган
мәхәббәтен (нәрсәсен?) **көйгә** (нәрсәгә?)
салып та жырлый. (Г.Бәширов)

3. **Корыч белән** (нәрсә белән?) жәрәхәтләнеп
беткән дала өстендә язгы кояш балкый.
(И.Гази)

Туры

Процесс турыдан-туры төшкән объект. Төшем килеше кушымчасы алган яки алу ихтималы булган тәмамлык.

Кыiek

Процесс турыдан-туры аңа төшмәгән. Ияртүче сүзгә Ю.к., Ч.к., У.-в.к. кушымчалары, бәйләк, бәйләк сүزلәр ярдәмендә иярүче тәмамлык.

Туры һәм кыек тәмамлыкларны табыгыз.

1. Сөйләгәчтен кыйссаны, алды тарагымны
эни .(Г.Т.)
2. Шуны ул тел хакында язган
мәкалэләрендә исбат итә алды.(Г.А.)
- 3.Кеше чын мәхәббәтне теләүдән,
сагынудан,өмет итүдән туктый алмый.(Ә.
Е.)
4. Гөлләр сине назлап сөяр.
Кояш көлеп башын ияр. (М.Ж.)

АЧКЫЧ

1. а) Кыйссаны (нәрсәне?)- туры тәмамлык, Т.к., б) тарагымны (нәрсәне?)- туры тәм-к, Т.к.;

2.а) Шуны (нәрсәне?)- туры тәм-к, Т.к.; б) тел хакында (нәрсә хакында?)-кыек тәм-к, исем+ бәйлек.

3. а) Мәхәббәтне(нәрсәне?)- туры тәм-к, Т.к.; б) теләүдән, сагынудан, өмет итүдән (нәрсәдән?)- кыек тәм-к, Ч.к.

4. а) Сине(кемне?)-туры тәм-к,Т.к., б) башын(нәрсәсен?)-туры тәм-к, Т.к.

Тәмамлыктар кулланып, рәсем
буенча хикәя төзегез

ТЕСТ

1. Тәмамлык жөмләнең

- а) фигыль белән белдерелгән кисәген;
- б) исем белән белдергән кисәген;
- в) теләсә кайсы сүз төркеме белән белдерелгән кисәкне ачыклай.

2. Тәмамлыкның

- а) ике;
- б) өч;
- в) дүрт төре бар.

3. Туры тәмамлык

- а) баш килештәге;
- б) төшем килешендәге;
- в) баш һәм төшем килешендәге исемнәр һәм исемләшкән сүз төркемнәре белән белдерелә.

4. Туры тәмамлык

- а) эш төшә торган туры объектны;
- б) эшнең кыек объектын;
- в) икесен дә белдерә.

5. Сагындырды **әнкәемнең** иркәләп уятуы жөмләсендәге бирелгән сүз

- а) аергыч; б) тәмамлык; в) ия булып килгән.

6. Ул тагын **күзләрен** ачты жөмләсендә билгеләнгән сүз

- а) чыгыш килешендәге исем белән белдерелгән кыек ТӘМ-К;
- б) баш килештәге исем белән белдерелгән туры ТӘМ-К;
- в) төшем килешендәге исем белән белдерелгән туры ТӘМ-К.

7. Эти **хат** укый жөмлөсөндө билгелэнгэн сүз

а) ия; б) туры тэмамлык; в) кыек тэмамлык.

8. Сөйлөүчө өчен билгелерэк булган эйбер турында эйткөндө туры тэм-к

а) баш килештэге исем;

б) төшем килешендэге исем белэн;

в) икесе белэн дэ белдерелэ.

9. Туры һәм кыек тэмамлыктлары булган жөмлө

а) Зөһрә Илнурны авызын ачкан килеш тыңлады;

б) Ул Зөһрәнең күзләренэ туры карарга кыймады;

в) Зөһрә әнисенэ Илнурны әләкләү өчен йөгереп китте.

АЧКЫЧ

1. а;

2. а;

3. в;

4. а;

5. а;

6. в;

7. б;

8. б;

9. в.

